

**THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FEATURES OF PUBLIC-PRIVATE
PARTNERSHIP IN THE IMPLEMENTATION OF ECONOMIC ACTIVITIES OF
TERRITORIAL COMMUNITIES**

Serhii Pavlovskiy¹, Anna Slobodanyk², Oleksandr Nikolaev³

¹Doctor of Medical Sciences, Professor, Director of the Communal Research Institute "Research Institute of Socio-Economic City Development", Kyiv, Ukraine

Email: cmp.ibolit@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4087-6256>

²PhD of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Marketing Department, National Aviation University, Kyiv, Ukraine

Email: slobodyanikann@gmail.com, ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6437-0033>

³Master's degree, Kyiv International University, Kyiv, Ukraine

Email: nikolaevoleksandr811@gmail.com, ORCID: <http://orcid.org/0009-0003-5915-9913>

ABSTRACT. The article discusses the theoretical and methodological features of public-private partnership in the implementation of economic activities of territorial communities. It is proved that PPP in the process of implementing infrastructure projects can take various forms that do not deny the basic principles of partnership. The approach to managing the generated and transferred assets through a special purpose vehicle (SPV) is quite common. It is clarified that PPP is a complex mechanism of institutionally defined mutually beneficial organizational, legal and economic relations of public administration entities with private economic entities which are carried out in various spheres of socio-economic activity. The authors prove that PPP models differ in the degree of risk sharing and the level of private sector involvement, and that it is quite common to use a special purpose vehicle (SPV) to manage the assets formed and transferred on the basis of a project agreement which reflects the obligations of the enterprise, the obligations of the public partner, cases of default, the rights of termination of each party and the remuneration of the SPV.

Keywords: public-private partnership, territorial communities, public sector, private sector.

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА У РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**

Сергій Павловський¹, Анна Слободяник², Олександр Ніколаєв³

¹Доктор медичних наук, професор, директор КНДУ «Науково-дослідний інститут соціально-економічного розвитку міста», Київ, Україна

Email: cmp.ibolit@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4087-6256>

²Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, Національний авіаційний університет, Київ, Україна

Email: slobodyanikann@gmail.com, ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6437-0033>

³Магістр, Київський міжнародний університет, Київ, Україна

Email: nikolaevoleksandr811@gmail.com, ORCID: <http://orcid.org/0009-0003-5915-9913>

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто теоретико-методичні особливості державно-приватного партнерства (ДПП) у реалізації економічної діяльності територіальних громад. Доведено, що ДПП в процесі реалізації інфраструктурних проектів може набувати різних форм, які не заперечують основні принципи партнерства. Досить розповсюдженим є підхід щодо управління сформованими та переданими активами за рахунок спеціального цільового підприємства (SPV). З'ясовано, що ДПП є комплексним механізмом інституційно визначених взаємовигідних організаційно-правових і економічних відносин суб'єктів державного управління з господарюючими суб'єктами приватної форми власності, які здійснюються у різних сферах соціально-економічної діяльності. Авторами доведено, що моделі ДПП різняться ступенем розподілу ризиків та рівнем залучення приватного сектора, достатньо розповсюдженим є використання в управлінні сформованими та переданими активами спеціального цільового підприємства (SPV) на основі проектної угоди, в якій відображено обов'язки підприємства, зобов'язання державного партнера, випадки дефолту, права припинення діяльності кожної зі сторін та винагорода SPV.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, територіальні громади, державний сектор, приватний сектор.

ВСТУП. У всьому світі партнерство між державними та приватними секторами вважається ефективним інструментом економічного розвитку на регіональному та місцевому рівнях. Це ефективний спосіб повернення фінансування до проектів, де владні органи прагнуть зберегти контроль, співпрацюючи з приватними інвесторами. Така взаємодія призводить до поліпшення техніко-економічних показників та результатів господарювання, а також більш ефективного використання державних ресурсів та комунального майна.

Деякі аспекти державно-приватного партнерства в реалізації окремих програм для обслуговування територіальних громад вже знайшли відображення в роботах вітчизняних та зарубіжних експертів. Велику увагу науковці приділяли дослідженню державного регулювання розвитку регіонів, зокрема в роботах С. Бандура, П. Беленького, І. Брайлівського, В. Варнавського, З. Варналія, М. Васильєвої, З. Герасимчука, Т. Єфименка, О. Лебединської, О. Степанової, Н. Філіпової та інших.

Незважаючи на обширне наукове дослідження розвитку регіонів загалом, все ще відсутнє комплексне вивчення ролі державно-приватного партнерства в реалізації

економічного розвитку територіальних громад, особливо в умовах динамічного зовнішнього середовища, що характерне для сучасної України.

1.1. Забезпечення реалізації проектів державно-приватного партнерства.

Сучасна ситуація в Україні потребує трансформаційних процесів, які не тільки налагодять ринкову економічну систему, а й зроблять її ефективною для суспільства. Для розвитку конкурентоспроможної соціально-орієнтованої економіки потрібний ефективний механізм державного регулювання, який забезпечить виконання соціально-економічних функцій держави і відповідно добробут населення [1].

Досягнення стратегічних цілей розвитку країни та її регіонів вимагає впровадження нових інструментів, і найбільш ефективним з них може бути встановлення державно-приватного партнерства. Успішна реалізація будь-якого виду державно-приватного партнерства у будь-якій сфері передбачає створення відповідного інституційного та нормативно-правового середовища як на міжнародному, так і національному рівнях.

Відповідно до Закону України "Про державно-приватне партнерство", таке партнерство визначається як співпраця між державою, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами, органами державної влади, органами місцевого самоврядування, науковими установами та приватними компаніями. Це співробітництво здійснюється на основі угоди, визначеної Законом та іншими законодавчими актами, і відповідає ознакам державно-приватного партнерства.

Українське законодавство закріплює основні принципи реалізації державно-приватного партнерства, включаючи рівність перед законом для державних та приватних партнерів, заборону дискримінації, узгодження інтересів для взаємних вигід, забезпечення вищої ефективності, ніж у випадку виконання діяльності виключно державним партнером. Також визначається незмінність призначення та форми власності об'єктів, переданих приватному партнеру, справедливий розподіл ризиків, конкурсний відбір приватного партнера на об'єкти, передбачені державно-приватним партнерством.

Державно-приватне партнерство в Україні знаходить застосування в різних сферах, таких як енергетика, водопостачання, управління відходами, інфраструктура, машинобудування, аграрна промисловість, охорона здоров'я, спорт, туризм, рекреація, наука, освіта, виховання та надання соціальних послуг.

Партнерство між державним і приватним секторами приймає різні форми, що залежать від ступеня залучення обох секторів і рівня ризику, який приймають сторони. Вибір оптимальної форми державно-приватного партнерства для кожного конкретного випадку вимагає класифікації, оскільки існує велике розмаїття цих форм у всьому світі.

Зокрема, державно-приватне партнерство може бути класифіковане:

1) залежно від сфери діяльності, такої як транспорт, житлово-комунальне господарство, охорона здоров'я, туризм і т. д.;

2) за складом учасників: двостороннє (один державний та один приватний партнер), багатостороннє (більше двох носіїв публічних інтересів);

3) за рівнем: загальнодержавне, локальне, змішане (державна та місцеве самоврядування), міжнародне;

4) за спрямуванням проектів та обов'язками приватного партнера відповідно до його прав щодо об'єкта державно-приватного партнерства.

Відповідно до суспільних цілей, які вирішує державно-приватне партнерство, його слід розглядати як виконавця окремих функцій держави, які стають важкими або неможливими для неї виконати повністю. Таким чином, частина функцій держави, пов'язаних із задоволенням потреб суспільства та наданням відповідних благ і послуг, може бути передана приватному сектору в рамках змішаної економіки, де існують встановлені рівноправні договірні відносини, з визначеною роллю державного регулювання.

Комбінування найкращих аспектів діяльності держави та приватного сектору дозволяє реалізувати довгострокові проекти. Завдяки інноваціям, елементам проектного управління та ефективному фінансовому забезпеченню можна вирішувати питання сталого розвитку економіки, вирівнювання міжтериторіальних дисбалансів та підвищення конкурентоспроможності держави. Задоволення соціальних потреб сприяє формуванню громадянського суспільства та активізації взаємодії в системі "державна – суспільство – бізнес". Саме взаємодія держави та підприємницького сектора в умовах ринкової економіки, побудована на принципах державно-приватного партнерства, має сприяти вирішенню вищеокреслених питань та проблем регулювання економічної діяльності суб'єктів приватного сектора і розвитку антикризової політики через «...формування адекватних методів та прийомів реагування в кризові періоди функціонування ринкової економіки, які виступають основоположними створення ефективної системи антикризового управління, що забезпечує економічну безпеку даних суб'єктів в процесі забезпечення відтворення та задоволення суспільних потреб [7, с. 6].

Якщо розглядати формалізовано особливості державно-приватного партнерства, можна виділити окремі ознаки, які визначають економіко-правові рамки процесу реалізації проектів (рис. 1).

Рис. 1. Особливості державно-приватного партнерства

Джерело: складено авторами на основі узагальнення дослідження

Отже, після аналізу великої кількості підходів до визначення терміну "державно-приватне партнерство", його можна описати як складний механізм, що включає інституційно визначені взаємовигідні організаційно-правові та економічні відносини між суб'єктами державного управління та приватними суб'єктами господарювання. Ці відносини реалізуються у різних галузях соціально-економічної діяльності через делегування державою приватним партнерам окремих функцій і мають чітко визначені характеристики, такі як довгостроковість, поєднання фінансових та управлінських ресурсів, розподіл повноважень, ризиків, витрат і відповідальності. Основна мета такого партнерства полягає в досягненні синергетичного ефекту для реалізації суспільних та державних інтересів, таких як сталий розвиток суспільства, ефективний розвиток економіки, підвищення якості життя населення, а також створення суспільних благ через створення та експлуатацію інфраструктурних об'єктів і надання суспільних послуг.

1.2. Особливості взаємодії державно-приватного партнерства в Україні.

Взаємодія між державою та приватним капіталом, що зацікавила співтовариство протягом останніх десятиріч, продовжує викликати інтерес серед науковців, урядовців та практиків. Замість традиційного підходу в економіці, де держава виступає регулятором та правостановлюючим суб'єктом щодо приватних підприємств, з'являються моделі взаємовигідного діалогу між державою та бізнесом.

Результати реалізації проектів через державно-приватне партнерство підтверджують його економічну ефективність, яка виявляється у зниженні витрат, ефективному контролі за реалізацією проектів та своєчасному виконанні більшості завдань. Державно-приватне партнерство представляє собою систему економічних відносин, що базується на взаємодії між державним та приватним власником, обладнаним рівними правами та обліковує взаємні вигоди. Метою є прибуткове використання власності, мінімізація ризиків та ефективне використання ресурсів для реалізації громадських проектів [4].

Отже, взаємодія між державним та приватним секторами може бути розглянута як об'єднання власності, ресурсів, потреб та можливостей для створення інфраструктурних об'єктів та експлуатації наявних, а також для надання суспільно важливих послуг на основі реалізації проектів (рис. 2). Конкретний проект державно-приватного партнерства формується та реалізується в контексті інституційного середовища, механізмів державного управління та регулювання, а також особливостей галузі, в якій реалізується проект, та існуючої нормативно-правової бази, на основі якої укладено договір про державно-приватне партнерство.

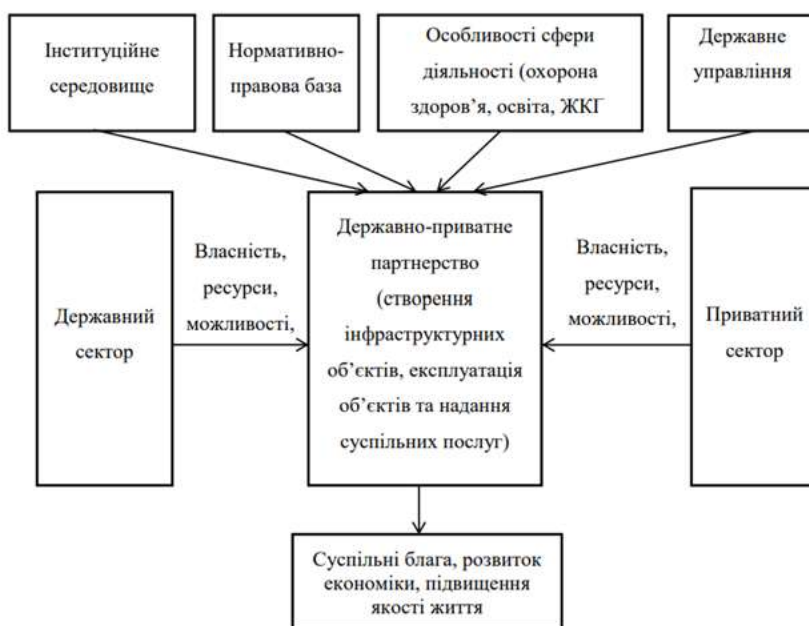

Рис. 2. Взаємодія приватного та державного секторів

Джерело: складено авторами на основі узагальнення досліджень

У ході взаємодії, значущу роль відіграє юридичний статус органу влади чи комплексу правових, економічних і інших інструментів, які застосовуються в цьому процесі. В економічних партнерствах відбувається своєрідна інтеграція інтересів. Соціальна важливість юридичного співробітництва між органами влади та недержавними суб'єктами

завжди визначається громадською потребою, і в цьому контексті велике значення має термінологія, яка розкриває суть різних видів співробітництва різних суб'єктів.

Отже, співробітництво між органами державної влади та приватними суб'єктами повинно бути орієнтоване на вирішення суспільно важливих завдань. Правова основа державно-приватного партнерства визначається як система законодавчо встановлених форм, видів і методів регулювання відносин між органами державної влади та суб'єктами підприємницької діяльності.

Одним з головних завдань та ознак державно-приватного партнерства є залучення приватних інвестицій. Ці інвестиції є власністю суб'єкта, належать йому на правах власності, мають цінність і вкладаються в законно дозволена діяльність чи господарську сферу з метою отримання прибутку, соціальних вигід або іншої форми компенсації.

Під час реалізації договорів державно-приватного партнерства часто використовується договір підряду на капітальне будівництво. Згідно з думкою О. Шаповалової, формальні ознаки цього договору за державні кошти включають в себе правову форму господарських відносин, які виникають на умовах державно-приватного партнерства.

Обов'язки та умови договору підряду, які зазначені у [3], включають такі ключові елементи: предмет угоди; ціна, яка визначена у договорі; терміни початку та закінчення будівельних робіт; права та обов'язки кожної сторони; порядок забезпечення виконання зобов'язань за угодою; умови страхування ризиків випадкового знищення чи пошкодження об'єкта будівництва; спосіб забезпечення робіт проектною документацією, ресурсами та послугами; порядок привлечення субпідрядників; вимоги до організації робіт; процедура контролю якості ресурсів з боку замовника; умови надання авторського та технічного нагляду за виконанням робіт; джерела та порядок фінансування робіт; спосіб розрахунків за виконані роботи; умови приймання та передачі виконаних робіт; гарантійні строки якості виконаних робіт; порядок усунення недоліків; відповідальність сторін за порушення умов угоди; процедура вирішення спорів; процедура внесення змін до договору підряду та його припинення [5].

Суттєвим елементом компетенції органу виконавчої влади є повноваження, тобто визначені права та обов'язки органу при виконанні переліку справ, які ця компетенція передбачає. Залежно від конкретного контексту справ, права та обов'язки органу виконавчої влади можуть бути чітко визначені законодавчою нормою або базуватися на оцінці ситуації, дозволяючи вибір з ряду можливих дій чи рішень (так звані дискреційні повноваження) [2].

Отже, економічна та соціальна сутність державно-приватного партнерства впливає з характеру змішаної економіки, де існують державна (комунальна) та приватна форми власності. У змішаній економіці функціонують як ринкові, так і механізми державного регулювання, щоб вирішувати певні державні завдання та забезпечувати соціально орієнтовану політику в різних сферах життєдіяльності та економічного розвитку. З державним та місцевим бюджетним дефіцитом і перенавантаженням соціальними витратами органам державної влади важко повністю виконувати свої функції, зокрема, щодо розвитку інфраструктури. Еволюційні тенденції у власності та нові підходи до державного управління викликають сучасні стратегії економічного розвитку, такі як проектне фінансування, децентралізація та делегування державних функцій приватним суб'єктам для впровадження економічної політики та регулювання у різних галузях. Досягнення поставленої мети потребує створення сприятливого макросередовища для збалансованого розвитку промислового потенціалу широкого спектру галузей. За цими умовами розвиток промислового потенціалу є результатом загального впливу від інтеграції інституційно-правового, економічного, соціокультурного, геополітичного, науково-технічного, природного та екологічного середовища [6].

Щодо правової природи державно-приватного партнерства, вона виявляється в комплексі взаємозалежних норм і правил, що забезпечують взаємодію сторін на основі законодавчих вимог. Це досягається шляхом внутрішньої узгодженості та відповідності між нормами та правилами, а також диференціації та певної автономії визначених норм. Унікальність державно-приватного партнерства виявляється у розумінні функціонального поєднання між державним органом та приватним суб'єктом, яке базується на наявних ресурсах для спільної реалізації проекту, з обов'язковим захистом пріоритетних інтересів держави.

1.3. Основні принципи та моделі державно-приватного партнерства.

Для успішної реалізації проектів державно-приватного партнерства (ДПП) у різних сферах діяльності важливими етапами досягнення поставленої мети є забезпечення фінансування, проведення проектних робіт, будівництво, реконструкція або відновлення об'єкта та подальша його експлуатація. Виконання будівельних робіт передбачає укладення угод з субпідрядними організаціями. Важливо враховувати, що проекти можуть мати свої власні особливості в залежності від галузі. Також важливим елементом є розподіл ризиків, що виникають під час виконання проектів ДПП. Взаємини між державним та приватним партнером ґрунтуються на певних категоріях та основах, які дозволяють визначити та узаконити ДПП як модель сучасних суспільних відносин, підкріплених економічним

змістом та правовим регулюванням досліджуваного процесу. Принципи стають ключовим концептом, який сприяє ефективному використанню різноманітних моделей державно-приватного партнерства.

Аналіз світового досвіду взаємодії держави та бізнесу в різних галузях економіки вказує на те, що ця співпраця призвела до залучення додаткових коштів у інфраструктурні проекти. Це мало значущий вплив на поліпшення якості суспільних послуг, підвищення конкурентоспроможності країн та зростання ВВП. Об'єкти в стратегічних галузях, які не підлягали приватизації, протягом тривалого часу обмежувалися бюджетним фінансуванням, що стимулювало органи державної влади впроваджувати інноваційні рішення. Традиційні моделі управління поступово включили в себе взаємовигідні форми перетину державних та приватних інтересів на основі державно-приватного партнерства.

Державно-приватне партнерство в Україні на жаль, не досягло глобальних розмірів, що характерні для світового тренду розвитку та зростання протягом останніх років. Однак не дивлячись на це, національні пріоритети вимагають розширення та забезпечення вищої якості соціальних послуг, розвитку інфраструктури на різних рівнях та залучення значних інвестицій. Відбуваються відповідні кроки в інституціональній, правовій та організаційно-адміністративній сфері для досягнення цих цілей. Ефективне партнерство між державними органами та приватними власниками спрямоване на забезпечення сталого розвитку, формування стійких темпів розбудови країни та регіонів. Однак однією з ключових проблем для країн, які починають впроваджувати проекти державно-приватного партнерства, є визначення процедур і процесів для забезпечення ефективності функціонування ДПП та створення відповідного інституціонального середовища. З урахуванням цілей державно-приватного партнерства, угоди ДПП передбачають довгостроковий період співпраці щодо надання послуг, розподіл ризиків та реалізацію численних умов, передбачених партнерськими угодами.

В процесі реалізації механізмів ДПП, держава створює можливості для залучення приватних суб'єктів до секторів діяльності, які мають підвищений ризик, а також направляє інвестиції у сфери, які раніше не були настільки привабливими для приватного сектора. Більшість проектів ДПП має у своєму складі спеціальне цільове підприємство (SPV), створене щодо конкретного проекту. Така організаційна структура SPV, яка складається з декількох партнерських компаній, укладає комплексні угоди про субпідрядну проектну діяльність з окремими приватними організаціями (рис. 3).

Рис. 3. Структура реалізації типової угоди ДПП

Джерело: складено авторами на основі узагальнення дослідження

SPV включає в себе головного інвестора та кілька партнерів з різними компетенціями, такими як управління об'єктами, фінансування проектів та експертиза управління ризиками. Компанія SPV виконує основну частину контрактної роботи з контрагентами, які відіграють ключову роль у реалізації проектів ДПП. В рамках ДПП підрядники та інженерно-технічні партнери є приватними інвесторами, причому власний капітал становить до 10% від загального обсягу інвестицій, а решта 90% складаються з боргових зобов'язань. Спеціалізовані фінансові установи, такі як приватні акціонерні та інвестиційні групи, можуть вкладати кошти безпосередньо в інфраструктуру. Склад SPV може змінюватися з часом, оскільки партнери мають право залишати або продавати свою частку іншому суб'єкту господарювання.

Учасники, які беруть участь у SPV, можуть змінюватися. ДПП виявляються більш ефективними, ніж традиційні державні закупівлі, завдяки приватній власності, об'єднанню завдань та розподілу ризиків між партнерами. Традиційні моделі ДПП ґрунтуються на прогнозованих витратах та доходах, а також на управлінні основними ризиками через їх розподіл та відповідальність між сторонами. Проте, в умовах зростаючої невизначеності ця детерміністична модель планування часто виявляється неадекватною та супроводжується значними витратами для державного сектора.

При аналізі міжнародного досвіду країн, які впроваджують механізми ДПП, можна виділити декілька основних напрямків, реалізованих у угодах між державою та приватним

власником: угоди на управління, лізингові (орендні) угоди та концесійні моделі. Аналіз окремих джерел дозволяє визначити особливості різних форм угод при реалізації проектів ДПП у світі (табл. 1).

Таблиця 1

Різновиди моделей ДПП

Модель	Особливості
«BOOT»	(Build, Own, Operate, Transfer – будівництво, володіння, експлуатація/управління, передача). Відповідно до даної моделі, приватний партнер одержує право користування й володіння об'єктом протягом строку угоди, після закінчення якого, об'єкт передається органам влади.
«BLOT»	(Build, Lease, Operate, Transfer – будівництво, оренда, експлуатація, передача). Суб'єкт підприємницької діяльності одержує франшизу на фінансування, проектування, будівництво й експлуатацію орендованого об'єкта (а також стягнення коштів з отримувачів послуги) в період орендних відносин, вносячи плату за користування.
«BOT»	(Build, Operate, Transfer – будівництво, експлуатація/управління, передача). В межах даної моделі, відповідно до угоди щодо розвитку інфраструктурних об'єктів, приватний власник використовує об'єкт, приймаючи ризики. В процесі експлуатації приватний власник може мати право власності в межах дії угоди. По закінченню терміну дії угоди право власності переходить до держави.
«BOO»	(Build, Own, Operate – будівництво, володіння, експлуатація/управління). Приватний власник уповноважений фінансувати, будувати, володіти, експлуатувати об'єкт. Держава купує послуги об'єкту, забезпечуючи інвестору мінімальний дохід.
«BTO»	(Build, Transfer, Operate – будівництво, передача, експлуатація/управління). Даною моделлю передбачено по завершенню будівництва передачу об'єкта державі, але в майбутньому об'єкт знову може надаватися на праві користування приватному власнику.
«BOMT»	(Build, Operate, Maintain, Transfer – будівництво, експлуатація/управління, обслуговування, передача). При даній моделі делегується відповідальність приватній стороні щодо утримування та поточного ремонту інфраструктурних об'єктів, які ним споруджені.
«DBOOT»	(Design, Build, Own, Operate, Transfer – проектування, будівництво, володіння, експлуатація/управління, передача). Угода покладає відповідальність на приватного власника щодо стадії проектування та будівництва.
«DBFO»	(Design, Build, Finance, Operate – проектування, будівництво, фінансування, експлуатація/управління). В зазначеній моделі регламентується відповідальність приватної сторони за здійснення фінансування будівництва інфраструктурних об'єктів.
«BBO»	(Buy, Build, Operate – придбання, будівництво, експлуатація). Угода передбачає продаж активів для модернізації

	та поліпшення майна й експлуатації певний період часу. Державний контроль здійснюється протягом дії угоди про передачу майна.
«BLT»	(Build, Lease, Transfer – будівництво, оренда, передача). Угода, відповідно до якої приватний власник фінансує та будує об'єкт, за договором оренди.
«ROT»	(Rehabilitate, Operate, Transfer – відновлення (реконструкція), експлуатація, передача). За угодою, об'єкт передається приватному власнику для відновлення, експлуатації та передачі державі.
«RLT»	(Rehabilitate, Lease or Rent, Transfer – відновлення (реконструкція), оренда або лізинг, передача). Проект, в якому приватний власник відновлює об'єкт, орендує або бере в лізинг у державного власника, а потім передає державі.
«BROT»	(Build, Rehabilitate, Operate and Transfer – будівництво, відновлення (реконструкція), управління, передача). Приватний власник відновлює об'єкт або завершує частково збудований об'єкт, експлуатує протягом дії угоди та повертає державі.

Джерело: узагальнено авторами на основі проведеного дослідження

В рамках угоди про управління об'єктом відбувається делегування відповідальності за управління об'єктом приватному суб'єкту на визначений період за умови сплати відповідної винагороди. Зазвичай, платежі складаються із фіксованої суми та стимулюючої винагороди, яка залежить від досягнення конкретних результатів.

Угоди про лізинг передбачають, що приватний партнер, використовуючи право користування державним майном, несе відповідальність за експлуатацію та обслуговування об'єкта. Концесійні моделі, у свою чергу, включають ініціацію державою будівництва чи реконструкції об'єкта приватним інвестором за його власні кошти. Предметом концесійних угод є державна власність та суспільні (публічні) послуги, а після закінчення терміну угоди об'єкт повертається у державну власність. Ці моделі часто використовуються в секторах транспортних комунікацій, охорони здоров'я та освіти.

Угоди ДПП, що передбачають створення нових об'єктів (Greenfield project), включають будівництво та управління новоствореним об'єктом протягом терміну, визначеного у проектній угоді. Приватний суб'єкт несе основну частину фінансового та операційного ризику та повертає свої інвестиції протягом усього терміну реалізації проекту.

Угоди, спрямовані на відновлення майна (Brownfield contract), схожі на Greenfield project за економічною сутністю, але включають в себе покращення (відновлення) існуючого активу замість будівництва нового. Такі угоди можуть варіюватися за терміном дії та іншими умовами. Весь процес реалізації проектів ДПП охоплює етапи проектування, будівництва, реконструкції (відновлення) та експлуатації об'єкту. Основні принципи ДПП, взяті з сучасних підходів у державному управлінні та регулюванні, визначають відносини

та розподіл відповідальності, ризиків та вигод між сторонами.

ВИСНОВКИ. Механізм державно-приватного партнерства (ДПП) у реалізації інфраструктурних проектів може приймати різноманітні форми, які, проте, не порушують основних принципів такого партнерства. Один з поширених підходів полягає в управлінні створеними та переданими активами через спеціальне цільове підприємство (SPV). У випадку проектної угоди визначаються обов'язки підприємства, зобов'язання державного партнера, сценарії дефолту, права на припинення діяльності обох сторін та умови винагороди для SPV. В склад SPV можуть входити головний інвестор та інші партнери з необхідними компетенціями, такими як управління об'єктами, фінансування проектів і експертиза управління ризиками.

Державно-приватне партнерство представляє собою складний механізм інституційно визначених взаємовигідних організаційно-правових та економічних відносин між суб'єктами державного управління та господарюючими суб'єктами приватного сектора. Ці відносини реалізуються у різних галузях соціально-економічної діяльності з урахуванням визначених характеристик, таких як довгостроковість, поєднання фінансових та управлінських ресурсів, розподіл повноважень, ризиків, витрат та відповідальності. Основна мета цього партнерства – отримання синергетичного ефекту у реалізації суспільних та державних інтересів, таких як сталий розвиток суспільства, ефективний розвиток економіки, покращення якості життя населення та створення суспільних благ.

Взаємини між державним та приватним секторами виникають в інституціональному середовищі, що ґрунтується на еволюції взаємодії державної та приватної економічних сфер у формі "змішаної економіки". Саме у цьому контексті реалізуються проекти державно-приватного партнерства. Економічна природа ДПП може розглядатися як управлінська альтернатива приватизації, що включає розроблення, планування, фінансування, будівництво та експлуатацію інфраструктурних об'єктів з частковим переходом прав власності чи функцій до держави.

Моделі ДПП розрізняються за рівнем розподілу ризиків та ступенем залучення приватного сектора. У процесі виконання інфраструктурних проектів ДПП вони приймають різні форми, спираючись на основні принципи партнерства. Однак досить поширеним є використання SPV для управління активами, що створюються та передаються, залежно від проекту, яке відображає обов'язки, зобов'язання, сценарії дефолту та винагороду. В цій структурі SPV може включати головних інвесторів та різних партнерів із відповідними компетенціями, такими як управління об'єктами, фінансування проектів і управління ризиками.

Список літератури

1. Адамовська В.С. Механізм державного регулювання економіки та вибір напрямку економічної політики в сучасних умовах господарювання. *Державне управління: удосконалення та розвиток: електрон. журнал.* 2017. Вип. №4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1063>.
2. Біла С.О. Новітні тренди розвитку глобалізаційних процесів. *Економічний вісник університету.* 2017. № 33 (1). С. 7–15.
3. Вакулич М.М. Організаційно-економічний механізм державного регулювання інвестиційного клімату. *Академічний огляд.* 2014. № 1. С. 41–49.
4. Данилейчук Р. Система державної підтримки малого та середнього бізнесу в розвинутих країнах. *Наука молода: збірник наук. праць молодих вчених THEU.* 2010. № 14. С. 154–157.
5. Ермілов С.Ф. Розробка основних напрямів розвитку державноприватного партнерства в Україні. *Право та державне управління.* 2012. № 1. С. 123–128.
6. Mohylevska O., Opanasuk V., Filipovsky A. Sustainable development of industrial enterprises in the conditions of state-private partnership: *collective monograph / Economic strategies for the development of society. International Science Group. Boston. USA. Primedia eLaunch LLC.* 2020, 410 p. pp. 59-62. DOI-10.46299/ISG.2020.MONO.ECON.III
7. Namliiev, Y., Kaçicka, G. (2022). Topical problems of regulating the economic activity of enterprises and developing a system of anticrisis management in market conditions. *New Knowledge Journal of Science.* 11(4), 5-12. <https://www.science.uard.bg/index.php/newknowledge/article/view/940>

References

1. Adamovska V.S. Mekhanizm derzhavnogo rehuliuвання ekonomiky ta vybir napriamu ekonomichnoi polityky v suchasnykh umovakh hospodariuvannya [Mechanism of state regulation of the economy and the choice of economic policy direction in modern economic conditions]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok: elektron. zhurnal.* 2017. Vyp. №4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1063>.
2. Bila S.O. Novitni trendy rozvytku hlobalizatsiinykh protsesiv [The latest trends in the development of globalization processes]. *Ekonomichniyi visnyk universytetu.* 2017. № 33 (1). pp. 7–15.

-
3. Vakulych M.M. Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm derzhavnoho rehuliuвання investytsiinoho klimatu [Organizational and economic mechanism of state regulation of the investment climate]. *Akademichnyi ohliad*. 2014. № 1. pp. 41–49.
 4. Danyleichuk R. Systema derzhavnoi pidtrymky maloho ta serednoho biznesu v rozvynutykh krainakh [The system of state support for small and medium-sized businesses in developed countries]. *Nauka moloda: zbirnyk. nauk. prats molodykh vchenykh TNEU*. 2010. № 14. pp. 154–157.
 5. Iermilov S.F. Rozrobka osnovnykh napriamiv rozvytku derzhavnopryvatnoho partnerstva v Ukraini [Development of the main directions of development of public-private partnership in Ukraine]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*. 2012. № 1. pp. 123–128.
 6. Mohylevska O., Opanasuk V., Filipovsky A. Sustainable development of industrial enterprises in the conditions of state-private partnership: *collective monograph / Economic strategies for the development of society. International Science Group. Boston. USA. Primedia eLaunch LLC. 2020, 410 p. pp. 59-62. DOI-10.46299/ISG.2020.MONO.ECON.III*
 7. Namliiev, Y., Káčicka, G. (2022). Topical problems of regulating the economic activity of enterprises and developing a system of anticrisis management in market conditions. *New Knowledge Journal of Science*. 11(4), 5-12. <https://www.science.uard.bg/index.php/newknowledge/article/view/940>